

Kraft Béláné, Papp Lászlóné

óvodapedagógusok

Az ének-zene énekes játék, gyermektánc megvalósulása az óvodai nevelés folyamatában

A zenei nevelést korán kell kezdeni. Ez a család és a bölcsőde feladata, az óvoda épít erre az alagra. Ezért Intézményünk valamennyi óvodapedagógusa nagy hangsúlyt fektet arra, hogy gyermekeink az óvodába lépésüktől kezdődően ismerkedjenek a zene világával. Kiemelt feladatunknak tekintjük, hogy azt a megkezdett munkát, amelyet a család és a bölcsőde megalapozott szakmai tudásunk, hangszeres felkészültségünk segítségével tovább fejlesszük.

Kodály Zoltán gondolatait megfogadva „Az óvodával, annak zenéjével foglalkozni nem mellékes kis pedagógiai kérdés, hanem országépítés.” Az a gyermek, aki olyan környezetben nevelkedik, ahol a zene a mindennapok része érzelmileg kiegyensúlyozott felnőtté válik.

Ennek szellemében a zenei nevelés cél- és feladatrendszerét az intézményi Pedagógia Program a következőkben határozza meg.

Cél

- ❖ A gyermekek zenei ízlésének, esztétikai fogékonyságának kialakítása, fejlesztése, zenei anyanyelvük megalapozása.
- ❖ A gyermekek zenei képességeinek (ritmus és hallásfejlesztés) kialakítása, fejlesztése.
- ❖ A népi dalos játékok, hagyományok, gyermektáncok alkalmazásával a nemzeti identitástudat kialakítása.

Feladat

- ❖ **A felhasznált zenei anyagok igényes, az életkornak és az adott csoport képességeinek megfelelő válogatása.** Zenei nevelésünk anyagát Forrai Katalin Ének-zene az óvodában, Törzsök Béla Zenehallgatás az óvodában, Tulipánfa, a Kisemberek dalai, népzenei gyűjtemények, klasszikus zeneszerzők művei és Gryllus Vilmos dalai adják.
- ❖ **A tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása.** A zenei képességek fejlesztése (hallás-és ritmusérzék fejlesztés) mikroszertartásos foglalkoztatási formában, kötetlen jelleggel történik. Az énekes játékok, gyermektánc pedig kötelező csoportközi foglalkoztatási formában valósul meg, törekedve arra, hogy semmi ne szakítsa meg az önfelelt játékot.
- ❖ **Változatos zenei élményhez juttatás** az óvodapedagógusok éneklése, (többszólamú dalok és kánonok) hangszeres játék, hangversenyek, néptánc, táncbázis, sokszínű zenei élmények által történik.
- ❖ **Nyelvi képességek fejlesztése.** A gyermekek általában lassabban énekelnek, mint beszélnek, ez segíti a szavak pontos, szép kiejtését. Hangképző szótagok éneklésével segítjük a magán és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. Az énekes játékok változatos szövegével a gyermekek szókincsét is bővítjük.
- ❖ **A megismert dal- és mondóka anyaga:** A kisebbek évente megismernek 10-13 szó-mi, lá-szó-mi, mi-re-dó hangkészletű dalos játékot, 5-6 mondókát, 5-6 ölbéli játékot. A nagyobbak 15-18 lá-szó-mi-re-dó hangkészletű dalt, 6-7 mondókát, 5-6 alkalmi mūdalt.
- ❖ **Zenei képességfejlesztés.** Ritmusérzék fejlesztése (egyenletes lüktetés, kettes lüktetés, szünet érzékeltetése, ritmus érzékeltetése) hallásfejlesztés (halk-hangos, magasabb-mélyebb, gyors-lassú felismerése, térbeli érzékeltetése, zörejh hangok megkülönböztetése, hangszerek hangjának megismerése, belső hallás, dallamviszhang, improvizációs képesség fejlesztése)

- ❖ **Gyermektánc: a néptánc alapjainak elsajátítása:** A gyermekek megismerkednek különböző mozgás-és térformákkal, (kaputartás, vonulás kapu alatt, hullámvonal, keresztfogás) táncmozdulatokkal (ringás állva és járás közben, páros sarokemelgetés, záró lépés előre-hátra, forgás egyedül és párosával)

Az óvodás gyermekek értelmi képességei, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása legjobban a játékon keresztül fejlődik, ezért a fő tevékenységi formájukhoz, a játékhoz társítjuk az óvodában a szervezett tanulási módokat. A játékba integrált tanulás tehát azt jelenti, hogy játékidőben kezdeményezünk, szervezünk zenei képességfejlesztő játékokat, ahol a gyerekek a szinte észrevétlenül sajátítják el a ritmusjátékokat, hangszín, hangmagaság, hangerő érzékelését. A tevékenység befejezése után a gyermekek visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy akár újat is kezdenek.

A zenei nevelés szervezeti formája kötött és kötetlen jellegű. Ez az jelenti, hogy a zenei képességek fejlesztése kötetlen formában, 4-5-6 fős kis csoportban történik, az óvónő a gyermekek fejlettségi szintjét figyelembe véve alakítja ki a csoportok összetételét. Ezzel a munkaformával a gyermekek egyéni képességeit hatékonyan tudja fejleszteni.

Az énekes játékok gyakorlása kötött formában (jellegéből adódóan) történik. Az óvodapedagógusok figyelmet fordítanak arra, hogy az énekes játékokat lehetőleg a szabad levegőn játsszák a gyermekek. A zenehallgatásra a nap során többször is, különféle tevékenységekhez kapcsolódva kerül sor.

Ének zene, énekes játék, gyermektánc tevékenység tervezett formában heti egy alkalommal történik. Dalos játékok játszására a nap bármely szakában lehetőség van, sokszor spontán módon, a gyermekek kezdeményezésére is.

A közösségi érzés fejlesztésében is kimagasló szerepük van a dalos játékoknak. Egy-egy játék során a gyermekeknek számos alkalommal kell egymáshoz alkalmazkodniuk, türelmesen kivárni, míg rájuk kerül a sor, és el kell fogadniuk mindenkit játszótársnak, aki őket választja.

A népi gyermekjátékok közös éneklésével, a néptánc elemeinek megismerésével észrevétlenül ismertetjük meg gyermekeinket népünk hagyományaival is.

A néphagyomány ápolása ebben az életkorban kétszeresen is indokolt. Egyrészt mert a gyermek ugyanolyan észrevétlenül tanulja meg a mondókákat és a gyermekdalokat, mint az anyanyelvét, másrészt mert a néphagyomány a zenét a szöveg és dallam tökéletes egységében tárja a beszélni tanuló gyermek elé. Ennek érdekében az óvodákban az érdeklődők számára külön tevékenység során néptánc foglalkozásokat is szervezünk óvónők irányításával.

Az ének-zene, énekes játék komplex módon kapcsolódik az óvodai élet minden tevékenységi formájához (környezet megismerése, verselés-mesélés, ábrázoló tevékenység), áthatja a gyermekek mindennapjait, érzelmi, értelmi, szociális képességeik fejlődésére is jelentős hatást gyakorol.

Babits Mihály gondolatával zárva:

„Mindenik embernek a lelkében dal van.
És a saját lelkét hallja minden dalban.
És akinek szép a lelkében az ének,
Az hallja mások énekét is szépen.”